

Open Access v České republice v roce 2017

Jirka Marek (Open Content)
Pavla Rygelová (VŠB-TUO)
Konference OpenAlt 2017
Brno 4. 11. 2017

Osnova

1. Co je to Open Access?
2. Historie Open Access
3. Open Access v ČR
4. Překážky rychlejší adopce Open Access
5. Východiska aneb co dál?

Co je to **Open Access**?

- Open Access je otevřený přístup k výsledkům vědecké komunikace
- Open Access je součástí Open Science
- Vědecká komunikace se skládá jak z článků tak i výzkumných dat

Cíle Open Access

Maximalizovat přístupnost vědeckých informací (publikací, článků, vědeckých dat, metod, výukových materiálů aj.)

Za pomoci prostředků:

- Informačních technologií
- Posunu vnímání, jak by měla vědecká komunikace probíhat
 - Místo konkurečního boje, snahy o prvenství, je posilován důraz₄ na kooperaci, sdílení

Kruh vědecké komunikace

Historie Open Access

2002: Budapeštská Open Access Iniciativa

2003: Prohlášení z Bethesda

2003: Berlínská deklarace Open Access

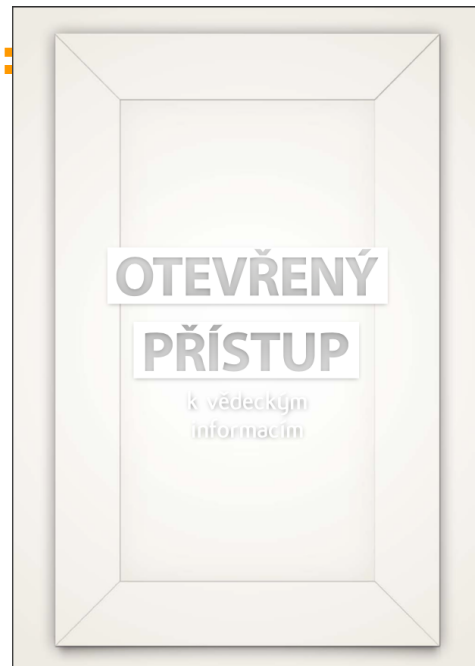
2012: Velká Británie a její transformace na model Gold Open Access

2016: Holandská výzva Open Access a H2020 pravidla

2017: Německá věda a Elsevier (a Finsko a dále...)

Přehled OA v ČR

1. Řada institucí je signatářem Berlínské deklarace :-)
2. Open Access Week - osvěta :-)
3. Institucionální politiky a repozitáře :-)
4. Fondy pro Gold Open Access :-)
5. Oborové datové archivy :-)
6. Min. 87 OA časopisů :-)
7. Poskytovatelé nevyžadují OA :-)
8. Národní strategie OA, ale chybí akční plán :-)
9. Kniha o OA :-):-):-):-)

Národní strategie Open Access ČR open access.cz

Národní strategie otevřeného přístupu ČR k vědeckým informacím na léta 2017–2020

- Navazuje na doporučení Evropské komise (EK)
- Je v souladu se záměry a cíli politiky OA EK
- Shodně s EK zdůrazňuje přínosy OA k publikacím a datům
 - vyšší kvalita a efektivita výzkumu
 - transparentnost a kontrolovatelnost výzkumu
 - větší podpora inovací a jejich rychlé uvedení do praxe
 - ekonomický růst

Překážky

- Úroveň vědy obecně - stále nízká spolupráce se zahraničím, kde je OA víc podporován
- Hodnocení vědy - není motivace být OA, důraz kladen na kvantitu, nikoli kvalitu, která je mimochodem otevřeností sama o sobě posilována
- Obecný nárůst byrokracie - markatní v oblasti řízení vědeckých projektů

Východiska

- Zvýšit mezinárodní spolupráci ve výzkumu
- Zapojit studentské spolky do zvýšení poptávky po OA (např. výukových materiálů)
- Spolupracovat s evropskými iniciativami a asociacemi

Ve světě již není aktuální otázka PROČ?, ale JAK? dosáhnout globální změny ve vědecké komunikaci

...Můžeme počkat, přidáme se k proudu, až to bude nezbytné.

Pokud jste neslyšeli o **OA**, určitě jste slyšeli o **SCI-HUB**

- Pirátský projekt na zpřístupnění veškeré publikované literatury z jednoho místa
- Přesně to, co technologie umožňují, ale ... (porušení copyrightu, resp. majetkových práv vydavatelů)

Změna v paradigmatu podle OA open access.cz

Cílem není odstranit vydavatele, ale efektivně využívat kapacity, potenciálu informačních technologií v zájmu vědeckého poznání, usilujícího o prohloubení znalostí o světě a tedy zlepšení života jako takového

Idea, ale nutno změnit paradigma praktickými kroky:

- Publikovat v OA časopisech
- Stát se editor, recenzenty OA časopisů
- Šířit své publikace v repozitářích
- Sdílet vědecká data
- Sdílet metody

Děkujeme za pozornost.
Otázky?

Navštivte web
openaccess.cz